

ŠKOLA A TOURETTEŮV SYNDROM

Děti s TS. Znáte je? Ze školy mají trauma! Jak jim pomoci? O Touretteově syndromu (TS) se v poslední době začíná více hovořit, což je pro děti, které touto nemocí trpí, doslova vysvobození. Škola a TS se příliš nekomarádí a nemocné děti mají ve škole většinou značné problémy.

Někdy i takového rázu, že jim musí být přidělen asistent pedagoga. Jaké jsou to problémy? Především pohybové a zvukové tiky, kterými ruší výuku. Nejvíce ale ruší samy sebe. Ve chvíli, kdy „na ně tik jde“ nezvládají vůbec nic jiného. Pro takového malého „turetáčka“ je díky tikům vyučovací hodina jako nesouvislý zpřetrhaný film. Dítě se tak dostává do začarovaného kruhu neúplných vědomostí. Tiky ho velmi vyčerpávají a ruší jeho pozornost. Těžko pak odpoledne doma dohání, co ve škole nezvládnul. Bludný kruh se uzavírá.

Jak těmto dětem pomoci? Základem je správný přístup a včasná diagnóza. TS se nejčastěji začne projevovat na začátku školní docházky a postupně se zhoršuje. Dětem, které působí nevychované a nezvladatelně, je pak přidělena nálepka: ruší, vykřikuje, šklebí se, neposedí. A to i přesto, že tiky nejsou žádné zlozvyky a děti je nedělají schválně. Je to nemoc, za kterou nemohou. Jak otevřít onen bludný kruh?

„V první řadě je třeba udělat správnou diagnózu. V dalším kroku jsou na tahu školská poradenská centra: pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogická centra. Důležité je důsledné proškolení pracovníků těchto center, jelikož velká část z nich o tomto handicapu nikdy neslyšela a neumí s ním tedy pracovat. Ve chvíli, kdy pracovník poradenského centra je plně obeznámen s TS, dokáže dostatečně vypracovat odpovídající zprávu pro školu. Škola bude poté schopna navrhnout pro dítě individuální vzdělávací plán, který bude respektovat jednotlivé zvláštnosti žáka s TS“ říká Mgr. Pavlína Radová ředitelka Bratrské školy v Praze Holešovicích.

TOURETTEŮV (čti turetův) SYNDROM je vrozené neurologicko-psychiatrické onemocnění (tzn. postihující mozek). Negativně ovlivňuje hybnost člověka a některé prvky chování. Syndrom se nazývá po svém objeviteli, jímž byl v r. 1885 francouzský neurolog Gilles de la Tourette (1857-1904).

Příčina

- TS je způsoben vrozeným postižením hlubokých částí (jader) mozku, odborně zvaných BAZÁLNÍ GANGLIA.

Příznaky

- TIKY – Pro onemocnění jsou typické především POHYBOVÉ tiky, nejčastěji mrkání, trhání hlavou a končetinami, různé grimasy apod. Tiky mohou být i ZVUKOVÉ např.: posmrkávání, chrochtání, pískání, vykřikování slov a vět, jejich opakování apod. Výkřiky i pohyby mohou mít nevhodný nebo neslušný obsah. Tiky se vyskytují mnohokrát za den a zhoršují se při stresu. Typ, intenzita i tíže tiků se může v čase měnit. Tikům předchází nepříjemné pocity, jimiž je pacient k provedení tiků nucen (např. pálení v očích před mrknutím, ztuhnutí šíje ustupující záškubem hlavy ad.). Po vykonání tiků nepříjemné pocity ustoupí a nastává dočasná úleva. Tiky jsou částečně potlačitelné vůlí.

- PORUCHY CHOVÁNÍ patří mezi časté příznaky TS. Projevují se neklidem, nesoustředěností, neposedností, nutkavým jednáním a myšlenkami, puntičkářstvím, prováděním různých rituálů, výbušností, agresivitou, sebepoškozováním. Tyto příznaky ale nemusejí být vždy přítomny.

- U pacientů s TS se často vyskytují ŠKOLNÍ PROBLÉMY, ÚZKOST, někdy i DEPRESE. (zdroj: <http://www.atos-os.cz/index.php/co-je-to-ts>)

Co se stane, když TS není správně diagnostikován? Tato situace není pro rodiče malých turetáčků bohužel výjimkou. Ne-

mocné děti jsou zařazeny jako děti s problémovým chováním, v lepším případě jim dána diagnóza poruchy pozornosti s hyperaktivitou (ADHD). Ačkoliv mají děti s TS většinou nadprůměrné IQ a bývají často na něco nadaní, ve špatných podmínkách nejsou schopni svého nadání uplatnit a stávají se outsidersy třídy a podprůměrnými žáky. Někdy si musejí své já obhajovat nevhodnými způsoby, neboť jsou často terčem posměchu pro svoje „zvláštní“ chování. A to jsme už jen krok od šikany. Ta u dětí s TS bývá častější a není divu. Neví-li samo dítě, ani jeho okolí, proč se tak chová, těžko mu může někdo pomoci. Zvláště když chování má až bizarní charakter a působí provokativně. Přidá-li se ještě třeba taková kopolálie (nutkavé vykřikování sprostých slov), je dítě považováno za nevychované a nikoho nenapadne, že namísto trestu je mu třeba pomoci, neboť je nemocné.

Před 10-ti lety vzniklo u v ČR občanské sdružení ATOS pro lidi s TS (www.atos-os.cz). Sdružení má několik cílů: informovat veřejnost, poskytovat všestrannou poradenskou pomoc, organizovat setkávání rodin, ve kterých žijí děti i dospělí s TS. Dalším cílem je osvěta v řadách odborníků - lékařů, psychologů, pedagogů. Pochopí-li dospělí, že je jejich dítě opravdu nemocné a začnou k němu přistupovat odpovídajícím způsobem, mohou mu do velké míry pomoci. Opačným přístupem, tedy nepochopením a trestáním, dítě nevratně poškozuje a dále zhoršují projevy jeho nemoci.

Zpracoval Martin Sýkora,
člen sdružení ATOS.